

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і кримінології

Затверджено

на засіданні кафедри кримінального права і кримінології
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри _____ доц. В.І. Маркін

Силабус з навчальної дисципліни
«ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ»,
що викладається в межах ОПШ «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності № 081 Право

Силабус з навчальної дисципліни
«ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ»
2022–2023 навчального року

Назва курсу	«Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх»
Адреса викладання курсу	79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (юридичний факультет)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	<u>Юридичний факультет</u> Кафедра кримінального права і кримінології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
Викладачі курсу	Палюх Лідія Михайлівна , кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і кримінології
Контактна інформація викладачів	<u>Викладачі кафедри кримінального права і кримінології</u> <u>Місце знаходження:</u> юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205, тел. (032) 239-44-82 Палюх Лідія Михайлівна: liidiya.palyukh@lnu.edu.ua http://law.lnu.edu.ua/employee/palyuh-liidiya-myhajlivna
Консультації по курсу відбуваються	<u>Кафедра кримінального права і кримінології</u> <u>Адреса:</u> юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205 Палюх Лідія Михайлівна: щосередини, 16:30–19:30 год.; щоп'ятниці, 14:00–16:00 год. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять можуть проводитися за попередньою домовленістю між викладачем та студентом. Для погодження часу консультацій поза визначеним графіком слід написати на електронну пошту викладача або зателефонувати на кафедру.
Сторінка курсу	http://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-kryminalnoho-prava-ta-kryminolohiji
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам можливість поглибити теоретичні знання про особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, виробити практичні навички застосування законодавства у справах про кримінальні правопорушення, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми; розглянути наукові положення щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування кримінального законодавства про особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх» є завершальною вибірковою дисципліною з галузі знань 08 «Право», за напрямом підготовки 081 «Право» для освітньої кваліфікації «Магістр права» за освітньою програмою «Право», яка викладається в першому семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<u>Метою</u> вивчення вибіркової дисципліни «Особливості кримінальної

відповідальності неповнолітніх» є поглиблення теоретичних знань студентів щодо особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх та вироблення практичних навиків застосування законодавства у справах про кримінальні правопорушення, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми; вивчення наукових положень щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування кримінального законодавства про особливості відповідальності та покарання неповнолітніх, що передбачає набуття здобувачами освіти здатності вирішувати складні завдання та задачі в сфері правотворчості, правозастосування та правотлумачення та/або у процесі навчання з питань, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх.

Цілями курсу є:

- 1) вивчення законодавства, судової практики у справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх, наукових положень щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування кримінального законодавства, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх,
- 2) оволодіти положеннями кримінального законодавства України, вивчити судову практику, у тому числі правові позиції вищих судів щодо застосування кримінального закону, що стосується особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх осіб (або осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у неповнолітньому віці), зокрема, з таких питань як особливості застосування до неповнолітніх заходів кримінально-правового характеру, особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності, особливості звільнення неповнолітніх, осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці, від покарання та його відбування, особливості зняття та погашення судимості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці;
- 3) отримати когнітивні та практичні уміння (здатність застосовувати отримані знання для вирішення практичних питань, застосування кримінального законодавства, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх).

Література для вивчення дисципліни

Основна література:

1. *Бурдін В.М.* Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: монографія / В.М. Бурдін – К.: Атіка, 2004.
2. *Назимко Є.С.* Теоретико-прикладні засади становлення та розвитку інституту покарання неповнолітніх у кримінальному праві України: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук. / Є.С. Назимко, Х, 2016. – 36 с.
3. *Палюх Л.М.* Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування / Л.М. Палюх. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 2010.

Додаткова література:

1. *Дащенко О.В.* Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 /

	<p>О. В. Дащенко; Класичний приватний ун-т. — Запоріжжя, 2009.</p> <p>2. <i>Дащенко О.В.</i> Оцінка ефективності застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання за злочини, вчинені неповнолітніми, за кримінальним кодексом України [Текст] / О.В. Дащенко // Держава та регіони. Серія: Право. – 2007. - № 4. – С. 77- 80.</p> <p>3. <i>Єремій Г.О.</i> Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності: монографія / Г.О. Жремій, П.В. Хряпінський. – Х., 2012.</p> <p>4. Застосування кримінальних заходів до неповнолітніх правопорушників / Від. Ред. О.Я. Светлов. - К.: Наукова думка, 1974.</p> <p>5. <i>Клевцов А.О.</i> Звільнення від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх за кримінальним законодавством України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.08 - «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / А.О. Клевцов – Дніпр. держ. ун-т внутр. справ – Дніпропетровськ, 2009. – 20 с.</p> <p>6. <i>Ковтун Н.Я.</i> Поняття, система та види додаткових покарань для неповнолітніх за КК України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Ковтун Наталія Ярославівна ; Нац. акад. прокуратури України. - К., 2010.</p> <p>7. <i>Музика А.А.</i> Примусові заходи медичного і виховного характеру / А.А. Музика. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1997.</p> <p>8. <i>Назимко Є.С.</i> Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх: монографія / Є.С. Назимко. – К.: КНТ, 2015.</p> <p>9. <i>Назимко Є.С.</i> Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України. Генеза, міжнародні та європейські стандарти, ювенальна пеналогія : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 384 с.</p> <p>10. <i>Сахнюк С.В.</i> Передумови застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо осіб, які вчинили злочини в неповнолітньому віці [Текст] / С.В. Сахнюк, А.О. Клевцов // Держава та регіони. Серія: Право. – 2007. - № 4. - С. 84-88.</p> <p>11. <i>Ямкова О.О.</i> Примусові заходи виховного характеру: правова природа і види: Автореф. дис... канд.. юрид. наук: 12.00.08 / Одеська нац. юрид. акад. – Одеса, 2004.</p> <p>12. <i>Яцун О.С.</i> Особливості кримінального покарання неповнолітніх [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Яцун Олександр Сергійович ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. - Л., 2009.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 години практичних занять, окрім цього, 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p style="text-align: center;"><u>Знати:</u></p> <p>- положення кримінального закону, що визначають особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх – заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до неповнолітніх – їх систему, види, особливості їх застосування до неповнолітніх, особливості</p>

звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності, від покарання, особливості зняття та погашення судимості щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці, що дало б змогу вміти дискутувати щодо сутності та природи зазначених вище правових інститутів та явищ, практики і проблем їх функціонування, пропонувати та обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;

- правові позиції вищих судів щодо особливостей застосування до неповнолітніх заходів кримінально-правового характеру, звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності, особливості звільнення неповнолітніх, осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці, від покарання та його відбування, особливості зняття та погашення судимості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці;

- найбільш передові концептуальні та методологічні знання, наукові концепції, підходи до вирішення проблем кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні та в зарубіжних країнах.

Вміти:

- на практиці застосовувати кримінальне законодавство, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх;

- обґрунтовано формулювати та доносити свою правову позицію, вирішуючи складні правові проблеми, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх;

- критично аналізувати, здійснювати критичну оцінку наукових позицій, ідей, що стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні;

- здійснювати критичний аналіз комплексних проблем, що стосуються застосування законодавства, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні, що впливають з неузгодженості між собою положень кримінального, кримінального процесуального законодавства України;

- вміти аналізувати процесуальні акти органів досудового розслідування, прокуратури, суду у кримінальних провадженнях про правопорушення, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми, щодо правильності застосування положень кримінального закону, що визначає особливості кримінальної відповідальності, покарання неповнолітніх (осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у неповнолітньому віці);

- вміти застосовувати принципи верховенства права, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності при тлумаченні, застосуванні кримінально-правових норм, що визначають особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх;

- здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на застосування законодавства про кримінальну відповідальність неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення, застосування до них заходів кримінально-правового характеру.

- вміти на практиці розмежовувати поняття виключення

	<p>кримінальної відповідальності, звільнення від кримінальної відповідальності, звільнення від покарання, встановлювати відповідність процесуальних актів органів досудового слідства, прокуратури, суду у справах про кримінальні правопорушення, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми, вимогам законності, обґрунтованості, виходячи з положень законодавства України, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснювати результативний пошук інформації для провадження наукової, чи практичної діяльності, яка стосується кримінального провадження щодо неповнолітніх осіб, оцінювати її достовірність, ефективно опрацьовувати і використовувати у професійній діяльності, у тому числі вміння застосовувати законодавство, судову практику; - використовувати передові знання, зокрема щодо природи, сутності інститутів кримінального права, а також і сучасні методики їх використання у процесі творення та застосування відповідних кримінально-правових норм; - проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу, враховуючи положення та вимоги Угоди про асоціацію із необхідністю вироблення практичних навичок щодо вдосконалення механізмів правового регулювання в Україні, вміти аналізувати міжнародно-правові акти, які визначають міжнародні стандарти поведінки з неповнолітніми правопорушниками у сфері кримінального судочинства, визначати їх роль у регулюванні відповідних питань в Україні, застосовувати практику Європейського Суду з прав людини з відповідних питань; - аналізувати та оцінювати практику застосування окремих інститутів кримінального права, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх (наприклад, інститут примусових заходів виховного характеру), інших інститутів кримінального права, які містять норми, що визначають особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, прогнозувати перспективи їх розвитку та шляхи удосконалення правового регулювання; - інтегрувати необхідні знання, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх, та розв'язувати складні задачі правозастосування у практичній правозастосовній діяльності.
Ключові слова	Неповнолітні; вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність; кримінальна відповідальність; покарання; звільнення від кримінальної відповідальності; звільнення від покарання; примусові заходи виховного характеру; особливості припинення судимості щодо неповнолітніх.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій та практичних занять, виконання індивідуальних завдань та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Подано у схемі курсу
Підсумковий	Залік в кінці семестру

<p>контроль, форма Пререквізити</p>	<p>Письмовий</p> <p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Адміністративне право України», «Кримінальне право України», «Кримінальне процесуальне право України» та «Юридична психологія», «Кримінологія», «Історія держави і права України», достатніх для сприйняття категоріального апарату, що використовується у вивченні начального матеріалу в рамках дисципліни «Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх», розуміння законодавчих джерел та судової практики.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Під час викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю; - забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру); - а також методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. <p>Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню такі загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ: логічний, проблемний, дослідницький, евристичний, ситуаційний, метод Сократа, групова дискусія, опрацювання аналітичних завдань, підготовка експертних висновків із проблемних питань, ділові/рольові ігри; кейс-стаді, дебати, виконання наукових робіт, практика з майбутньої професії, самостійна робота з літературою, Інтернет-ресурсами (самонавчання); методики з правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права, розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття, індивідуальні завдання.</p> <p>Також у навчальному курсі підлягають застосуванню такі освітні технології: інформаційно-комунікативні технології, аудіовізуальні технології, інтерактивні та мережеві технології, контекстного навчання, ситуативного моделювання, проектні технології, навчання як дослідження, модульно-блочного навчання.</p> <p>Під час практичних занять забезпечується постановка проблем щодо особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх, а також їхнє обговорення з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення цих проблем. На практичних заняттях викладач виконує роль модератора дискусії, тобто визначає її напрями, забезпечує необхідну динаміку та загострює увагу на проблемних аспектах. Після завершення обговорення проблеми викладач підсумовує найважливіші моменти, аналізує сильні та слабкі сторони висловлених аргументів.</p> <p>Індивідуальні завдання полягають у вирішенні задач, що має за мету: правовий аналіз випадків порушення положень законодавства, що визначає особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, оволодіння умінням правильного застосування відповідних положень законодавства з урахуванням наукових рекомендацій, позицій вищих судів.</p> <p>Застосуванню підлягають такі методи оцінювання: усне</p>

	опитування, експрес- опитування, розв'язання тестових завдань, практичних завдань/задач, підготовка і захист наукових робіт за ініціативою студента, захист кейсу, захист портфоліо, самооцінка студента за питаннями для самоконтролю, колоквиум, усний іспит/залік.
Необхідне обладнання	Студенти використовують технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідних нормативно-правових актів та джерел судової практики, а також під час виконання індивідуальних завдань, - сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси та спеціальне програмне забезпечення, що застосовуються у діяльності в сфері права.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття, індивідуальні завдання: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25 балів; • контрольні заміри (підсумкове усне опитування): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25 балів; • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі нехарахування роботи студент в узгоджені з викладачем строки повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або у іншій узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>

	<p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали одержані за підсумкове усне опитування, а також за підсумками заліку. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на практичних заняттях є аргументованість правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою правову позицію; здатність до аргументованого аналізу правових позицій, висловлених іншими студентами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні позитивні та хибні сторони, що підлягають аналізу з погляду сучасних підходів у доктрині та правозастосуванні.</p> <p><u>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</u></p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обумовленість встановлення в кримінальному законодавстві особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх. 2. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. 3. Проблеми кримінальної відповідальності неповнолітніх з відставанням у психічному розвитку, що не виключає осудність. 4. Правова природа примусових заходів виховного характеру за Кримінальним кодексом України. 5. Система примусових заходів виховного характеру за чинним законодавством України та перспективи її розвитку. 6. Зміст примусового заходу виховного характеру у виді застереження. 7. Зміст примусового заходу виховного характеру у виді обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього. 8. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного характеру у виді передачі неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу, а також окремих громадян. 9. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного характеру у виді покладення на неповнолітнього обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків. 10. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного характеру у виді направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків. 11. Умови, правові наслідки скасування примусових заходів виховного характеру.

12. Умови, порядок дострокового звільнення неповнолітніх від застосування примусового заходу виховного характеру у виді направлення у спеціальну навчально-виховну установу: умови, порядок.
13. Особливості системи покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх та перспективи її розвитку.
14. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді штрафу.
15. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді громадських робіт.
16. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді виправних робіт.
17. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді арешту.
18. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді позбавлення волі на певний строк.
19. Особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
20. Особливості призначення неповнолітнім покарання.
21. Врахування умов життя та виховання при призначенні неповнолітнім покарання.
22. Врахування особливостей особи неповнолітнього при призначенні покарання.
23. Особливості призначення неповнолітньому покарання за сукупністю кримінальних правопорушень і за сукупністю вироків.
24. Особливості призначення неповнолітньому покарання за незакінчений злочин.
25. Підстава та умови звільнення від кримінальної відповідальності з застосуванням примусових заходів виховного характеру.
26. Співвідношення підстави звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності з застосуванням примусових заходів виховного характеру, з підставами інших видів звільнення від кримінальної відповідальності.
27. Підстава, умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.
28. Строки давності і їх обчислення. Переривання і зупинення перебігу давності.
29. Підстава та умови звільнення від покарання з застосуванням примусових заходів виховного характеру.
30. Підстава та умови звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.
31. Іспитовий строк при звільненні від відбування покарання з випробуванням і його особливості щодо неповнолітніх.
32. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням.
33. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з

	<p>випробуванням.</p> <p>34. Застосування до неповнолітніх додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням.</p> <p>35. Особливості звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>36. Строки давності виконання обвинувального вироку і їх обчислення. Переривання і зупинення перебігу давності.</p> <p>37. Підстава та умови умовно-дострокового звільнення від відбування покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>38. Правові наслідки умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.</p> <p>39. Поняття, умови погашення судимості та його особливості щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>40. Строки погашення судимості, передбачені законодавством для осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці, і порядок їх обчислення.</p> <p>41. Поняття та порядок зняття судимості. Підстави та умови дострокового зняття судимості щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

**Схема курсу «Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх»
2022–2023 навчального року**

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1-ий, 2-ий тижні	<p>Тема 1. Обумовленість особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх.</p> <p>1. Обумовленість встановлення в кримінальному законодавстві особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх.</p> <p>2. Загальна характеристика особливостей кримінальної відповідальності та звільнення від неї неповнолітніх. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх у контексті принципів верховенства права, рівності громадян перед законом.</p> <p>3. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.</p> <p>4. Проблеми кримінальної відповідальності неповнолітніх з відставанням у психічному розвитку, що не виключає осудність. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в контексті міжнародних стандартів поведіння з</p>	Лекції, практичне заняття	<p>4. <i>Бурдін В.М.</i> Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: монографія / Бурдін В.М. – К.: Атіка, 2004.</p> <p>5. <i>Назимко Є.С.</i> Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України. Генеза, міжнародні та європейські стандарти, ювенальна пеналогія : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2016.</p> <p>6. <i>Гончар Т.О.</i> Ювенальна кримінальна політика як складова ювенальної політики держави / Т.О. Гончар // Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 55. С. 607 – 611.</p> <p>7. <i>Юзікова Н.С.</i> Формування політики запобігання та протидії злочинності неповнолітніх у контексті міжнародних норм та рекомендацій / Н.С. Юзікова // Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 55. С. 615 – 620.</p> <p>8. <i>Scott Charles L.</i> <u>Roper v. Simmons: Can Juvenile Offenders be Executed?</u> <i>Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law</i> Online. January. 2005. № 33 (4) 547-552 URL : http://jaapl.org/content/33/4/547.full?maxtoshow=&HITS=10&hits=10&RESULTFORMAT=&searchid=1&FIRSTINDEX=0&minscore=5000&resourcetype=HWCIT</p>	Лекції - 2 години; практичне заняття – 2 години	Протягом заняття Індивідуальні завдання виконуються в узгодженні з викладачем строки

	неповнолітніми у сфері кримінального судочинства та основних тенденцій ювенальної юстиції.				
3-ій – 8-ий тижні	<p>Тема 2. Заходи кримінально-правового характеру щодо неповнолітніх.</p> <p>I. Примусові заходи виховного характеру: правова природа, система, види.</p> <p>1. Правова природа примусових заходів виховного характеру.</p> <p>2. Система примусових заходів виховного характеру та перспективи її розвитку, вдосконалення.</p> <p>3. Види примусових заходів виховного характеру та підстави їх застосування.</p> <p>3.1. Зміст примусового заходу виховного характеру у виді застереження.</p> <p>3.2. Зміст примусового заходу виховного характеру у виді обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього.</p> <p>3.3. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного характеру у виді передачі неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу, а також окремих громадян.</p> <p>3.4. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного</p>	Лекції, практичні заняття	<p>1. <i>Бурдін В.М.</i> Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 240 с.</p> <p>2. <i>Герасимчук Л.В.</i> Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності та покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру: автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Л.В. Герасимчук; Національна академія внутрішніх справ. – К., 2013.</p> <p>3. <i>Єремій Г.О.</i> Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності: монографія / Г.О. Жремій, П.В. Хряпінський. – Х., 2012.</p> <p>4. <i>Ковтун Н.Я.</i> Поняття, система та види додаткових покарань для неповнолітніх за КК України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Ковтун Наталія Ярославівна ; Нац. акад. прокуратури України. - К., 2010.</p> <p>5. <i>Музика А.А.</i> Примусові заходи медичного і виховного характеру. – Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 1997.</p> <p>6. <i>Назимко Є.С.</i> Іститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України. Генеза, міжнародні та європейські стандарти, ювенальна пеналогія : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2016.</p> <p>7. <i>Палюх Л.М.</i> Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 2010.</p>	Лекції – 6 годин, практичні заняття – 6 годин	Протягом заняття Індивідуальні завдання виконуються в узгоджені з викладачем строки

<p>характеру у виді покладення на неповнолітнього обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків.</p> <p>3.5. Зміст та підстави застосування примусового заходу виховного характеру у виді направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків.</p> <p>4. Скасування примусових заходів виховного характеру та дострокове звільнення неповнолітніх від примусових заходів виховного характеру. Правові наслідки ухилення неповнолітнього від застосування до нього примусових заходів виховного характеру.</p> <p>5. Дострокове звільнення від примусового заходу виховного характеру у виді направлення у спеціальну навчально-виховну установу.</p> <p>II. Особливості застосування до неповнолітніх покарання.</p> <p>1. Особливості системи покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх та перспективи її розвитку.</p> <p>2. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх.</p> <p>2.1.Зміст та особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді штрафу.</p>		<p>8. <i>Яценко А.М.</i> <u>Застосування заходів кримінально-правового характеру</u> : монографія. Харків: НікаНова, 2014.</p> <p>9. <i>Казначеева Д.В.</i> Проблеми призначення покарання щодо неповнолітніх. <i>Вісник кримінологічної асоціації України</i>. 2020. №1(22). С. 176 – 181.</p> <p>10. <i>Payne A.A.</i> The Effect of School Conditions on the Use of Restorative Justice in Schools. <i>School Violence and Safety</i>. 2017. № 16 (2). January 20. P. 224–240.</p>		
--	--	---	--	--

<p>2.2. Зміст та особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді громадських робіт.</p> <p>2.3. Зміст та особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді виправних робіт.</p> <p>2.4. Особливості застосування до неповнолітніх наглядової пробації.</p> <p>2.5. Зміст та особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді арешту.</p> <p>2.6. Зміст та особливості застосування до неповнолітніх покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Особливості виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк щодо неповнолітніх.</p> <p>2.7. Застосування до неповнолітніх покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.</p> <p>3. Проблеми призначення неповнолітнім покарання.</p> <p>3.1. Врахування умов життя та виховання при призначенні неповнолітнім покарання.</p> <p>3.2. Врахування особливостей особи неповнолітнього при призначенні покарання.</p> <p>3.3. Особливості призначення неповнолітньому покарання за сукупністю злочинів і за сукупністю вироків.</p> <p>3.4. Особливості призначення</p>				
---	--	--	--	--

	неповнолітньому покарання за незакінчений злочин.				
9-ий – 11-ий тижні	<p>Тема 3. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності</p> <p>1. Поняття та підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Загальні види звільнення від кримінальної відповідальності та їх застосування щодо неповнолітніх.</p> <p>2. Підстава та умови звільнення від кримінальної відповідальності з застосуванням примусових заходів виховного характеру.</p> <p>3. Співвідношення підстави звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності з застосуванням примусових заходів виховного характеру, з підставами інших видів звільнення від кримінальної відповідальності.</p> <p>4. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у неповнолітньому віці, у зв'язку із закінченням строків давності. Строки давності і їх обчислення. Переривання і зупинення перебігу давності.</p>	Лекції, практичні заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Баулін Ю.В.</i> Звільнення від кримінальної відповідальності [Текст] : монографія / Ю.В. Баулін. – К. : Атіка, 2004. – 296 с. 2. <i>Бурдін В.М.</i> Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: монографія / В.М. Бурдін– К.: Атіка, 2004. 3. <i>Єремій Г.О.</i> Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності: монографія / Г.О. Жремій, П.В. Хряпінський. – Х., 2012. 4. <i>Житний О.О.</i> Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: Монографія / О.О. Житний. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 5. <i>Мандриченко Ж.В.</i> Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Одеська національна юридична академія. — О., 2007. 6. <i>Палюх Л.М.</i> Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування / Л.М. Палюх. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 2010. 	Лекції – 3 годин, практичні заняття – 3 години	Протягом заняття Індивіду- альні завдання виконуються в узгоджені з виклада- чем строки
12-ий - 15-ий тижні	<p>Тема 4. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування</p> <p>1. Загальні положення про звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.</p>	Лекції, практичні заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Бурдін В.М.</i> Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. – К.: Атіка, 2004. 2. <i>Герасимчук Л.В.</i> Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності та покарання із 	Лекції – 4 годин, практичні заняття – 4 години	Протягом заняття Індивіду- альні завдання

<p>2. Звільнення неповнолітніх від покарання з застосуванням примусових заходів виховного характеру.</p> <p>3. Особливості звільнення від відбування покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>3.1. Особливості звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.</p> <p>3.1.1. Підстава та умови звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.</p> <p>3.1.2. Испитовий строк при звільненні від відбування покарання з випробуванням і його особливості щодо неповнолітніх. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням.</p> <p>3.1.3. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням.</p> <p>3.2. Особливості звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>3.2.1. Підстава, умови звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>3.2.2. Строки давності виконання</p>		<p>застосуванням примусових заходів виховного характеру: автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Л.В Герасимчук; Національна академія внутрішніх справ. – К., 2013.</p> <p>3. <i>Клевцов А.О.</i> Звільнення від відбування покарання з випробуванням неповнолітніх за кримінальним законодавством України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спеціальність 12.00.08 - «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / А.О. Клевцов – Дніпр. держ. ун-т внутр. справ – Дніпропетровськ, 2009. – 20 с.</p> <p>4. <i>Клевцов А.О.</i> Інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням в Україні: сучасний стан та шляхи вдосконалення [Текст] / А.О. Клевцов // Вісник Запорізького юридичного інституту : наук. - практ. збірн. – 2005. - № 1. – С. 168-179.</p> <p>5. <i>Палюх Л. М.</i> Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування: навчальний посібник. – Львів: , 2009.</p> <p>6. <i>Don A. Josi & Dale K. Sechrest.</i> A pragmatic approach to parole aftercare: Evaluation of a community reintegration program for high-risk youthful offenders. <i>Justice Quarterly</i>, Volume 16, 1999 - Issue 1.</p> <p>7. <i>Soung P.</i> Is Juvenile Probation Obsolete? Reexamining and Reimagining Youth Probation Law, Policy, and Practice. 112 <i>J. Crim. L. & Criminology</i> 549 (2022).</p>	<p>виконуються в узгоджені з викладачем строки</p>
---	--	---	--

	<p>обвинувального вироку і їх обчислення. Переривання і зупинення перебігу давності.</p> <p>3.3. Проблеми умовно-дострокового звільнення від відбування покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>3.3.1. Підстава та умови умовно-дострокового звільнення від відбування покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>3.3.2. Правові наслідки умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.</p>				
16-ий тиждень	<p>Тема 6. Особливості припинення судимості у осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці</p> <p>1. Умови погашення судимості щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці.</p> <p>2. Строки погашення судимості щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в неповнолітньому віці, порядок їх обчислення.</p> <p>3. Особливості дострокового зняття судимості щодо особи за кримінальне правопорушення, вчинене нею у віці до вісімнадцяти років.</p> <p>3.1. Умови дострокового зняття судимості судом.</p>	Лекція, практичне заняття	<p>1. Голіна В.В. Судимість: монографія / В.В. Голіна. – Харків: Харків юридичний, 2006.</p> <p>13. Дашенко О.В. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2009.</p> <p>14. Дашенко О.В. Оцінка ефективності застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання за злочини, вчинені неповнолітніми, за кримінальним кодексом України [Текст] / О.В. Дашенко // Держава та регіони. Серія: Право. – 2007. - № 4. – С. 77- 80.</p> <p>2. Муратова С.О. Судимість у системі інститутів Загальної частини кримінального права України: монографія. Харків: Право, 2017.</p>	Лекція – 1 години, практичне заняття – 1 години	Протягом заняття Індивідуальні завдання виконуються в узгодженні з викладачем строки

	<p>3.2. Дострокове зняття судимості актом помилування.</p>		<p>3. Паневін В. Застосування законодавства про погашення і зняття судимості / В. Паневін // Закон і бізнес. - 2003. - 12 квітня (№ 15). - С. 7.</p> <p>4. Паневін В. Застосування законодавства про погашення і зняття судимості / В. Паневін // Вісник Верховного Суду України. - 2004. - № 6. - С. 43 - 45.</p>		
--	--	--	--	--	--